

FRIVILLIGED
affald

ÅRSRAPPORT // 2022

Ren Natur

DET ER SÅ VIGTIGT

at gøre en forskel

Så blev det efterår! Nogle vil måske sige "ENDELIG", mens andre endnu ikke helt har fået nok af den endeløse varme og dejlige sommer 2022, hvilket i år også har fået en anden dimension, der nu handler om varme- og elregninger! Men på tværs af de samfundsmæssige udfordringer vi møder, så skal vi som vanligt afslutte året med en evaluering af Ren Natur og de dertilhørende aktiviteter.

Generelt er RN22 gennemført i fred og fordragelighed. De oprørte vande post corona havde lagt sig inden sæsonen for alvor gik i gang og det betød at vi, for første gang i 2 år, var fri for ekstra restriktioner. Det var helt sikkert en lettelse. Den eneste lille senfølge vi har observeret, er at foreningerne gennemsnitligt ikke har tilmeldt så mange deltagere til deres indsamlinger, som de tidligere år. Men det ser vi som en naturlig udløber af det triste faktum, at mange foreningers medlemstal er faldet de sidste 2 år. Lad os håbe at det snart retter sig igen.

Når vi ellers ser tilbage på RN22, så er der særligt 2 forhold, som er interessante at fremhæve. Den ene handler om frivillighed og den anden om betydningen af kommunernes aktive tilstedeværelse i konceptet. Lad os tage frivilligheden først.

Denne sommer er der blevet talt meget om et dalende frivillig-engagement på festivaler mm. De arrangører, der i årtier har fået varetaget deres opgaver af foreningslivet, har måttet finde alternative løsninger, og vi er mange der har undret os. Hvad er der sket? Hvorfor er dette i forandring? Svarene er med sikkerhed komplekse. Men i Ren Natur kan vi heldigvis ikke skrive os på den liste, og vi kan derfor konstatere, at vi har en særlig appeal. Måske er det fordi deltagelsen i Ren Naturs affaldsindsamlinger motiverer de frivillige i foreningerne på flere parametre. Vores frivillige melder tilbage, at det at gøre en forskel for lokalmiljøet, at opleve fællesskabet med de andre i klubben, at få anerkendelse fra forbipasserende og også at få

en konkret belønning til foreningens aktiviteter, er det der motiverer. Vi har beskrevet dette nærmere længere inde i denne rapport. Læs videre der.

Og endelig må vi igen understrege betydningen af den enkelte kommunes aktive deltagelse i Ren Natur. Vi hverken kan eller vil gennemføre Ren Natur i et område, hvis kommunen ikke deltager. Konceptet er dybt afhængigt af lokalkendskabet, som både resulterer i bedre ruter og flere tilmeldte foreninger. Vi i HDR er dybt taknemmelige for alle vores samarbejdspartnere i Ren Natur, men i år skal det være jer i kommunerne, som får Fidusbamsen ☺

National statistik over indsamlinger i Ren Natur

Oversigt over antal deltagende kommuner, ruter og frivillige som har samlet affald med Ren Natur i 2022..

Kommuner	Ruter i 2022	Frivillige i aktion	Indsamlede sække*
41	542	7654	4052

*Antallet af indsamlede affaldssække er større end angivet her, idet selvorganiserede indsamlingsgrupper bestående af ildsjæle samler affald ind i regi af Ren Natur hele året, men uden forpligtelse til at afrapportere mængder.

Region Nordjylland

Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt, Thisted, Vesthimmerland, Aalborg, Rebild

Ruter i alt	68
Frivillige	984
Antal sække	508

Region Midtjylland

Aarhus, Viborg, Randers, Holstebro, Herning, Ringkøbing-Skjern

Ruter i alt	82
Frivillige	1020
Antal sække	525

Region Syddanmark

Esbjerg, Fredericia, Kolding, Middelfart, Odense, Vejle, Vejen, Aabenraa, Haderslev

Ruter i alt	119
Frivillige	1642
Antal sække	846

Region Hovedstaden

Hvidovre, Gladsaxe, Hillerød, Fredensborg, Helsingør, Ishøj, Ballerup, Albertslund

Ruter i alt	104
Frivillige	1492
Antal sække	807

Region Sjælland

Slagelse, Solrød, Køge, Vordingborg, Næstved, Stevns, Guldborgsund, Roskilde, Kalundborg, Holbæk, Odsherred

Ruter i alt	169
Frivillige	2516
Antal sække	1366

Kommuner aktive i Ren Natur 2022 var følgende:

Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt, Thisted, Vesthimmerland, Aalborg, Rebild, Aarhus, Viborg, Randers, Holstebro, Herning, Ringkøbing-Skjern, Esbjerg, Fredericia, Kolding, Middelfart, Odense, Vejle, Vejen, Aabenraa, Haderslev, Hvidovre, Gladsaxe, Hillerød, Fredensborg, Helsingør, Ishøj, Ballerup, Albertslund, Slagelse, Solrød, Køge, Vordingborg, Næstved, Stevns, Guldborgsund, Roskilde, Kalundborg, Holbæk og Odsherred.

REN NATUR I 2022

Typer af foreninger

Når man som forening tilmelder sig Ren Natur, så tilmelder man sig en sponsoreret affaldsindsamling. Det er hele grundtanken med konceptet, at alle skal have en chance for at bidrage til et renere Danmark og det strukturmæssige fundament har ikke ændret sig siden starten i 2018. Men igennem årene er det blevet mere og mere tydeligt, at Ren Natur handler om meget mere end affald på afveje.

Foreningerne får igennem Ren Natur en enestående mulighed for at slå mange fluer med et smæk. Og hvis vi tager fluerne fra toppen, så er den vigtigste gevinst det at blive anerkendt for at gøre noget godt for andre. Dernæst følger det at kunne bidrage til miljøet og den bæredygtige dagsorden på en meget konkret og ukompliceret måde og på tredjepladsen ses udsagn som fællesskab, hygge, tale sammen og lærer hinanden bedre at kende. Så selvom langt de fleste foreningerne bliver motiveret af muligheden for at tjene penge til klubkassen, så er det altså ovennævnte "fluer", som fylder mest efter de har lagt snapperne fra sig.

Men hvilke typer af foreninger er det så der bliver tiltalt af ideen om at være med i Ren Natur? Ja, det korte svar er ALLE!

Jo flere sæsoner der gennemføres af Ren Natur jo flere forskellige typer af foreningerne melder sig. For at sikre en så bred deltagelse som muligt bliver foreningerne bedt om at afkrydse typen af deres forening, når de tilmelder sig. Denne oplysning indgår som et af tildelingskriterierne når ruterne bliver fordelt lokalt.

I denne sæson af Ren Natur gik 42% af ruterne til foreninger registreret som en sportsforening, 25% til sociale foreninger, 21% til naturbaserede foreninger og 12% til kulturforeninger.

Og så er Ren Natur også en skøn aktivitet for både børn og voksne. I 2022 var 38% af deltagerne børn under 12 år og dermed de resterende 62% voksne.

Fælles for alle deltagere gælder det, at bevidstheden om affald bliver styrket og at glæden ved at hjælpe naturen er stor.

Ren Natur appellerer til de særligt sårbare

Det var ligesom at finde en særlig smuk perle i sandet da Ren Natur i 2019 modtog den første afrapportering fra en forening af kroniske syge, som havde været ude og samle affald. Det var det første driftsår og vi var meget spændte på, hvad foreningerne havde af tilbagemeldinger til os og derfor blev afrapporteringerne nøje gransket. Det stod hurtigt klart at stort set alle foreningerne havde haft en rigtig god og lærerig oplevelse med snapperne, men afrapporteringen fra kronikerne gjorde et helt særligt indtryk.

Faktum er at vi i Danmark har en hel del borgere, som på den ene eller den anden måde føler sig anderledes og mere eller mindre marginaliseret i deres dagligdag. De har måske ikke kræfterne, netværket eller mulighederne som flertallet har og det afspejler sig i deres liv. Men Ren Natur gør noget godt for dem og det er måske en af de allerstørste gevinster ved konceptet.

For når man er aktiv i Ren Natur, så bliver man set for det man gør og ikke det man er. Man kan få lov til at stråle for en dag og blive hyldet som den lokale helt samtidig med at man, på lige fod med alle andre deltagere, bidrager til den grønne miljødagsorden.

I årenes løb er der heldigvis kommet flere og flere foreningerne med i Ren Natur, som samler de særligt sårbare i uvurderlige fællesskaber og giver dem muligheden for kontakt, støtte og omsorg.

Ren Natur vil i den kommende sæson oprette endnu flere ruter og endnu bedre muligheder for disse fantastiske grupper til blive en del af det store fællesskab. Således vil der i alle deltagende kommuner være ruter, som tilgodeser netop denne foreningstyper.

Vi glæder os SÅ meget til at byde jer velkommen!

REN NATUR 2022

affaldstyper

Det helt centrale i Ren Natur er naturligvis affaldsindsamling. Samtidig med at deltagerne får frisk luft og motion, så får de også fjernet det affald, som de måtte møde på den anviste rute. Og her gælder det om at få det hele med. Undtaget er dog de typer af affald, som er så store eller tunge, at de ikke kan bære det med sig. Vi beder ikke foreningerne om at tælle de enkelte affaldstyper, da det ofte giver udfordringer rent praktisk. Men vi beder dem afreportere, hvilke affaldstyper der er fremtrædende, og hvis der har været noget særligt undervejs.

I 2022 er det de følgende affaldstyper, der har været mest af:

- Cigarettskod og snusposer
- Plastik
- Pap/Papir
- Glas/Flasker
- Metal/flasker
- Andet

Citater fra foreningerne

Flere af foreningerne blev særdeles overrasket over, hvad de fandt på deres rute. Læs eksempler på deres kommentarer her:

- Et par underbukser
- En sko, en spand, et stort bræt, en 50 kr. seddel :-)
- En smadret krydderihylde og et 1 m langt vandrør
- Brillen og en mobiltelefon!

AT KUNNE GØRE EN FORSKEL

er bare det bedste!

Ren Natur er meget mere end blot opsamling af affald! Det er mest af alt en glæde ved at være med til at gøre en forskel for ens lokalområde, men det er også betydningen af at være sammen om noget meningsfyldt. Der er næsten ingen ende på de mange positive tilbagemeldinger, der strømmer ind fra de mange deltagende foreninger.

I dette års afrapportering har vi spurgt alle deltagende foreninger om, hvad det bedste ved turen var. Her er et lille udpluk af deres svar:

- Det var nogle skønne timer, som vi brugte sammen på en anden måde, end vi er vant til. Der var god tid til at reflektere over både indsamlingen, men også over vores egen forening.
- Der kom en forbi på en lad-elcykel med sin far i kørestol på ladet foran, og de havde en køletaske med sodavand/øl og is som de syntes vi skulle have noget af fordi "Det er en god opgave i gør for os alle"
- Det var sjovt at se børnene engagere sig så meget i indsamlingen
- Hos os handler det om at være med til at gøre hverdagen lidt lysere for personer som har det svært
- Det var en dejlig hyggelig tur. Der var stor opbakning i foreningen, så vi kunne godt have været flere afsted.

EKSTRA GEVINST

Sponsorpengene gør godt i klubkassen!

Mange foreninger åbnede op efter Corona og måtte konstatere, at ikke alle deres medlemmer var vendt tilbage igen. Det er naturligvis en kedelig virkelighed og derfor er der mere nu end nogensinde brug for kapital ude i forenings-Danmark, så de kan fastholde deres aktivitetsniveau og dermed tiltrække nye folk. Ren Natur har i 2022 overført godt 1,4 millioner kroner til klubkasserne og pengene modtages med stor taknemmelighed derude.

Her er nogle få eksempler på hvad foreningerne har valgt at anvende deres sponsorpenge til:

- De skal hjælpe med at forbedre vores forhold til affaldssortering
- Juletræ til byens tov og sponsering af LED kæde
- Til plejehjemsbeboere, påskedekorationer ca 80 stk. til påske 2023
- Vi er en forening som har lidt i disse corona tider. Vi starter ny sæson med nye instruktører og vil bruge pengene på at komme godt igang igen.
- En Falck kasse til vores gymnastikforening
- Vores haveforening skal vi gøre lidt mere hyggeligt og måske lidt blomster, planter.
- I vores landsbypark, hvor vi er i gang med at etablere legeredskaber til børn
- En MGP fest for byen børn for at give mere sammenhold og en lejlighed til at se hinanden.
- Et tilskud til et spejl i vores hal, som gymnasterne kan bruge når de øver
- Nye badedragter til de mindste på holdet, til brug ved stævner til holdprogrammer.

KALD DET KÆRLIGHED

Flere lokale steder, har brug for kærlighed

Indsamlingsruterne i Ren Natur er blevet til i et samarbejde mellem HDR og den enkelte kommune. De er blevet udvalgt efter et sæt retningslinjer, der udover en vis sandsynlighed for affald i området også rummer forhold som trafiksikkerhed, egnethed for børn i forskellig alder, forskellige landskabstyper og fordeling af ruter over hele kommunen.

Men der kan sagtens være områder i kommunen, som borgerne kender bedre, og som har brug for en ekstra oprydning og affaldsindsamling. Derfor giver vi altid foreningerne en mulighed for at indberette forslag til nye lokale ruter i forbindelse med deres afrapportering.

Selvom affaldsindsamlingerne i Ren Natur altid vil være et add-on til den eksisterende offentlige driftsrutine, så er det vigtigt hele tiden at nyttiggør de frivillige ressourcer bedst muligt og derfor er deres input afgørende i planlægningen af ruter i den kommende sæson.

I år har alle 41 deltagende kommuner fået venlige hints fra deres lokale foreninger.

DE MEST

engagerede frivillige findes i Ren Natur

Denne sommer er der blevet talt meget om et dalende frivillig-engagement på festivaler mm. Vi kan med glæde se at frivillige fra foreninger over hele landet har engageret sig i vores Ren Natur indsamlinger på næsten samme niveau som tidligere år.

Psykologisk forskning peger på at særligt tre dimensioner gør sig gældende for menneskers motivation: at vi oplever opgaven som meningsfuld, at have et vist ansvar og at vi får anerkendelse. Vi har desuden et medfødt behov for at være en del af noget.

Center for Frivilligt Socialt Arbejde har spurgt frivillige, hvad der motiverer, og det stemmer fint overens med psykologiens forståelse af vores behov og indre motivation: At gøre en forskel (for 85% af de frivillige er det vigtigt). At det er sjovt (for 73% af de frivillige er det vigtigt). At være del af et fællesskab (for 63% af de frivillige er det vigtigt).

Anden forskning peger på, at det er at gøre noget aktivt, at gøre noget sammen, og at gøre noget meningsfuldt fremmer den mentale sundhed.

Affaldsindsamling i naturen opfylder alle disse kriterier, og så er det i det hele taget godt for den mentale sundhed at opholde sig i naturen. Det er altså ikke blot godt for natur og miljø, når man som frivillig giver grøftekanten, skovbunden eller strandbredden en kærlig hånd. Det at samle affald kan også gavne den mentale sundhed.

Deltagelsen i Ren Naturs affaldsindsamlinger motiverer de frivillige i foreningerne på flere parametre. Vores frivillige melder tilbage, at det at gøre en forskel for lokalmiljøet, at opleve fællesskabet med de andre i klubben, at få anerkendelse fra forbipasserende, og også at få en konkret belønning til foreningens aktiviteter, er det der motiverer.

Fra Ren Natur skal der lyde en kæmpe tak til alle vores frivillige, der også i år har gjort en stor indsats for et renere miljø ved at samle henkastet affald på over 500 ruter over hele landet.

På næste side kan du læse om en af de lokale indsamlinger.

REN NATUR & FORENINGERNE

Affaldsruten gav naturligt en større opmærksomhed på affaldshåndtering

Vi ved det jo godt alle sammen! Affald skal ikke smides i naturen! Det skal sorteres og i skraldespanden, så det kan blive genanvendt. Men alligevel blev der indsamlet ikke mindre end 6 fyldte sække affald, da 11 medlemmer af Bejstrup/Manstrup borgerforening og forsamlingshus gik Ren Natur rute 2 ved Ørebro og Gøttrup i Jammerbugt Kommune i maj måned.

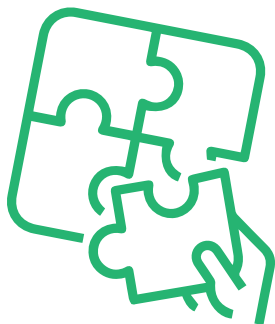
Foreningen havde tilmeldt sig Ren Natur i foråret og var heldig at få tildelt den rute de allerhelst ville have. Foreningens Ren Natur ansvarlige, Martina Arberg fortæller: "Vi havde en rigtig god tur, og selvom vi er erfarne samlere, så var det første gang vi gik denne rute. Det var sjovt at se en "landevejs strækning". Tidligere har vi været på rute med turist/motions stier og meget mere aktiv færdsel"

Og selvom man er rutineret på området, så kan man stadig undres: Vi bliver gang på gang overrasket over hvor gammelt noget affald er. Fx., rustne dåser og plastisk med labels som viser årstal. Men på sådan en indsamling kommer man naturligt til at tale om hvordan vi skal håndtere alt affald korrekt, så det netop ikke ender i rabatter, grøfter, mark-kanter".

Bejstrup/Manstrup borgerforening er rigtig glade for at være en del af Ren Natur og det er helt klart fordi det er en aktivitet, som alle generationer i borgerforeningen kan deltage i. På årets indsamling var yngste mand 6 måneder og ældste dame 85 år! Det er også dejligt at få tid til at snakke sammen og så det med at få anerkendelse fra de forbipasserende – det er meget opmuntrende!

Bejstrup/Manstrup borgerforening omfatter også et forsamlingshus og sponsormidlerne fra årets Ren Natur indsamling skal bruges til en "familie-sensommerfest", hvor borgerforeningen er vært.

Tusinde tak for jeres store indsats!

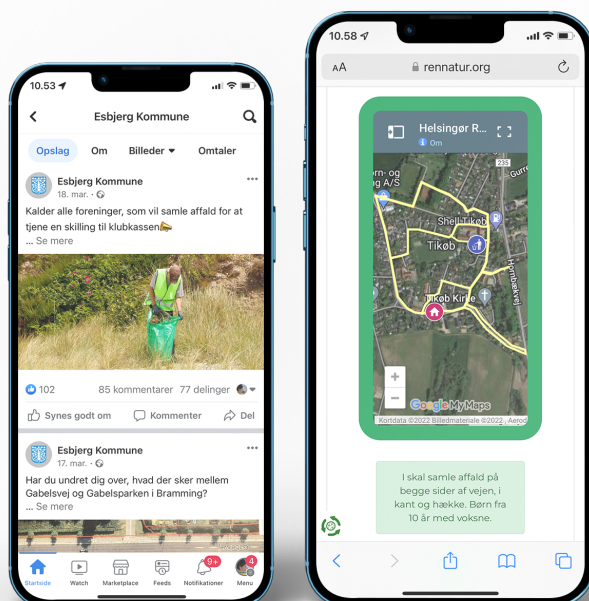

REN NATUR & KOMMUNERNE

Kommunerne er en vigtig brik i Ren Natur

Kommunerne er en meget vigtig brik i gennemførelsen af Ren Natur konceptet. I kommunerne kender man lokalområdet og har derfor de bedste forudsætninger for at tegne ruterne i områder, hvor der med fordel kan samles affald. Det er også kommunerne, der bedst kan rekruttere frivillige fra de lokale foreninger gennem fx Facebook eller direkte mails. Endelig er det også kommunernes driftsafdelinger, der kører ud og henter affaldssækkene på droppunkterne senest 48 timer efter hver indsamling. Kort sagt en uvurderlig partner i konceptet.

I HDR ønsker vi at understøtte kommunernes arbejde i Ren Natur bedst muligt, og vi har derfor i år stillet vores kontaktpersoner en række spørgsmål, for at se om der er noget vi med fordel kan justere og forbedre i konceptet. Der er kommet mange gode kommentarer og forslag. Læs nedenfor og bliv inspireret.

1. Ruterne

Vi har spurgt hvordan kommunen oplever processen med at udvælge og tegne ruterne: Flere svarer at de inddrager medarbejdere med lokalkendskab, så man kan udvælge ruter og steder, hvor der er en udfordring med affald. Selve processen med at tegne kortene efter vores vejledning finder de fleste nemt.

2. Foreningerne

Vi stiller materiale rettet mod foreningerne til rådighed og har spurgt om de bruger det eller andet materiale, og hvor de annoncerer efter foreningerne: Alle kommuner benytter Facebook, når de skal rekvirere foreninger, nogle bruger også kommunens hjemmeside og en del benytter sig af nyhedsbreve til kommunens foreninger, foreningsportaler eller direkte mails til foreningerne. Enkelte laver pressemeddelelser og benytter lokalaviser eller sender oplysninger ud til de lokale landsbyer, hvor der ligger ruter. Kommunerne tager udgangspunkt i Ren Naturs materiale, men tilpasser det ofte med egne formuleringer og fotos fra lokale indsamlinger.

3. Kommunikation

Vi sender et link, hvor kommunekontakten får adgang til foreningernes afrapporteringer, desuden skriver vi en fortælling om en af indsamlingerne i hver kommune. Nogle har delt det internt på rådhuset, har videresendt til de politiske udvalg eller har delt på kommunes Facebook. Ca. en tredjedel af de kommuner, der har svaret, har selv produceret materiale til Facebook på baggrund af foreningernes afrapporteringer eller Ren Naturs årsrapport. Generelt er man tilfreds med materialet fra os og savner ikke noget.

4. Affaldet

Vi spørger om der har været problemer med afhentning af affaldet. Langt de fleste kommuner svarer, at det har fungeret godt. Enkelte gange har foreningen selv taget affald med uden at give besked, så der er kørt forgæves, og ganske få gange har affaldet stået mere end 48 timer inden afhentning.

5. Øvrige kommentarer

En enkelt ønsker længere frist til at tegne nye ruter, en anden ønsker oplysninger om kommende indsamlinger udsendt lidt tidligere, og et par stykker nævner at det er vigtigt at de lokale ruter går til lokale foreninger. En af vores kommunekontakter foreslår et samlet boost af Ren Natur ved at reklamere for indsamlinger over hele landet på bestemte dage. Vi vil se på de gode forslag og tage dem med i planlægningen af næste års Ren Natur.

6. Indsamlingskit og apps

Næsten halvdelen af kommunerne udleverer indsamlingskit til interesserede frivillige i kommunen, men det er ikke alle steder særlig kendt eller brugt. Næsten alle kommuner har en app, hvor borgerne kan melde affald ind, men få bruger den i forbindelse med Ren Natur indsamlingerne, ofte fordi svartiden er lang eller der ikke er koblet driftsressourcer direkte på.

7. Lokale sponsorer

Stort set alle kommuner er åbne for lokale sponsorer. Der er forslag om, at vi kan kontakte de lokale handelsstandsforeninger, byforum mm og nogle kommuner vil også gerne være behjælpelige med at viderefremde materiale til deres erhvervsudviklingsfolk.

Vi takker for de mange gode input og glæder os til at kigge nærmere på det og se hvad vi kan videreudvikle på.

TAK FOR JER!

Sponsorerne er en del af løsningen

Igen i år er Ren Natur den glade og ydmyge modtager af sponsormidler fra virksomheder, der ønsker at være en del af løsningen på et affaldsfrit land. Der har været 2 nationale og 3 lokale sponsorpartnere. Disse sponsorer er købmanskæden SPAR, restaurantkæden McDonalds samt detailkæden West Wind, Danske Bank og miljøvirksomheden Nordmiljø.

Der er ingen tvivl om, at alle sponsorpartnere har en særlig plads i vores hjerter, naturligvis fordi de gør det hele muligt, men også fordi vi ved, at de alle tager jeres miljøansvarlighed meget alvorligt, og at det slet ikke stopper ved os. Vi er bare glade for, at vi har været med til at inspirere dem yderligere.

Der er også masser af taknemmelighed og anerkendelse fra de foreninger, som er heldige at få tildelt en rute, der passerede en af deres lokale afdelinger. At blive mødt med en forfriskning og et håndtryk lokalt i sit eget område gør indtryk på store såvel som små.

Flere af dem har også nyttiggjort konceptet internt i deres egen organisation. Det har udmøntet sig i spændende tiltag, der har bidraget positivt internt såvel som eksternt hos dem. Men fælles for dem alle er deres vedholdende fokus på, hvordan de kan blive en del af løsningen og derigennem være med til at støtte de lokale initiativer rundt om i landet.

Tak for jer ♥

WESTWIND

Danske Bank

HOLD DANMARK RENT

Hold Danmark Rent (HDR) er en non-profit organisation, der arbejder for at nedbringe mængderne af henkastet affald på alle typer af arealer i Danmark.

HDR er et praktisk orienteret videncenter og en netværksorganisation, der arbejder innovativ og udviklende sammen med kommuner, frivillige og virksomheder for et renere Danmark uden affald i naturen. Med særligt fokus på muligheder for tværgående samarbejde og borgerinddragelse tilstræbes altid den bedste løsning for alle gennem en god og konstruktiv personlig relation.

HDR tror ikke på løftede pegefingre. Kun med en positiv tilgang kan vi gøre problemet med henkastet affald til vores fælles ansvar og nå langt bedre resultater.

Rapporten er udarbejdet af analyseteamet hos HDR. Find os og læs mere på vores hjemmeside.

Årsrapporten er udarbejdet af:

Hold Danmark Rent
Rødeledsvej 70
5700 Svendborg
CVR-nummer: 37297925

*Udarbejdet af:
Anette Juul, Projektleder*

Forsidefoto er taget af Michael Svenningsen